

Dosarul nr.2ra-239/19

prima instanță: Judecătoria Cahul, sediul Central, (Jud: I. Cotea)

instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (Jud: V. Movilă, E. Dvurecenschii, N. Veleva)

ÎNCHEIERE

20 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Svetlana Gorea, reprezentată de către avocatul Dumitru Ignat,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Gorea împotriva lui Miron Fomiciov cu privire la recunoașterea nulității testamentului și cererea depusă de Miron Fomiciov împotriva Svetlanei Gorea cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii

împotriva deciziei din 20 septembrie 2018 a Curții de Apel Cahul, prin care s-a admis apelurile depuse de Svetlana Gorea, reprezentată de către avocatul Dumitru Ignat și Miron Fomiciov, s-a casat hotărârea din 18 octombrie 2017 a Judecătoriei Cahul, sediul Central și s-a emis o nouă hotărâre cu privire la respingerea acțiunii depuse de Svetlana Gorea și încetarea procesului în privința cererii depuse de Miron Fomiciov,

constată:

La 1 noiembrie 2016, Svetlana Gorea a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Miron Fomiciov cu privire la recunoașterea nulității testamentului.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, nepotul ei, Gleb Caramarenco, a decedat XXXXX. După decesul acestuia a rămas averea succesorală și anume apartamentul nr. 2 din str. Ștefan cel Mare 113, or. Cahul.

Reclamanta a menționat că conform certificatelor medicale, Gleb Caramarenco era bolnav de cancer la gât.

Totodată, Svetlana Gorea a relatat că, fiind la înmormântare, a aflat că la 28 martie 2016, Gleb Caramarenco a întocmit testament pe numele lui Miron Fomiciov care este o persoană străină.

Astfel, reclamanta a notat că din discuțiile purtate cu Gleb Caramarenco, până la deces, ultimul a declarat că nu are alte rude mai apropiate și-i va lăsa averea ei.

Svetlana Gorea a menționat că în ultima perioadă ea nu a discutat cu Gleb Caramarenco, deoarece el nu răspundea la telefon. Ulterior a aflat, că telefonul a fost

deconectat, iar reclamanta a considerat că acesta fapt a fost efectuat intenționat, pentru a nu avea posibilitate ca Gleb Caramareno să discute cu ea.

Svetlana Gorea a indicat că la momentul întocmirii testamentului Gleb Caramareno, folosea anabolizante și a fost influențat de insistența lui Miron Fomiciov.

La fel reclamanta a notat că la momentul întocmirii testamentului averea testată nu aparținea cu drept de proprietate lui Gleb Caramareno, prin urmare, nu putea testa ceea ce nu-i aparține.

Svetlana Gorea a solicitat recunoașterea nulității testamentului nr. 3885 din 28 martie 2016, prin care Gleb Caramareno a testat averea sa lui Miron Fomiciov.

La 14 februarie 2017, Miron Fomiciov a depus cererea împotriva Svetlanei Gorea cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii (f.d. 32).

În motivarea cererii, Miron Fomiciov a indicat că conform certificatului privind dreptul de proprietate se confirmă faptul că Lilia Caramareno și Gleb Caramareno au fost coproprietari ai apartamentului nr. 2 din str. Ștefan cel Mare 113, or. Cahul.

Astfel Miron Fomiciov a menționat că potrivit certificatului de naștere, Lilia Caramareno este mama lui Gleb Caramareno. Conform certificatelor de deces se adeverește că Lilia Caramareno a decedat la XXXXX, iar Gleb Caramareno a decedat la XXXXX.

Totodată, Miron Fomiciov a specificat că a acordat îngrijire lui Gleb Caramareno în ultimele luni de viață, întrucât era grav bolnav. După decesul mamei sale, Gleb Caramareno a intrat în posesia bunului, fapt confirmat prin facturile achitate pentru serviciile comunale.

Miron Fomiciov a accentuat că Gleb Caramareno a întocmit pe numele său testament, dat fiind faptul că au fost prieteni din copilărie și doar el a avut grijă de Gleb Caramareno ultima perioadă de până la moartea sa.

Miron Fomiciov a solicitat constatarea faptului acceptării succesiunii de către Gleb Caramareno rămasă după decesul mamei sale Lilia Caramareno, decedată la XXXXX, constatarea faptului acceptării succesiunii de către Miron Fomiciov rămasă după decesul lui Gleb Caramareno, decedat la XXXXX.

Prin hotărârea din 18 octombrie 2017 a Judecătoriei Cahul, sediul Centru, acțiunea depusă de Svetlana Gorea a fost admisă parțial, fiind declarat nul testamentul din 28 martie 2016, întocmit de către Gleb Caramareno pe numele lui Miron Fomiciov în partea testării a 2/3 cotă-parte din apartamentul nr. 2 din str. Ștefan cel Mare 113 or. Cahul. A fost admisă cererea depusă de Miron Fomiciov cu privire la constatarea acceptării succesiunii, a fost constatat faptul acceptării succesiunii de către Gleb Caramareno după decesul mamei sale Lilia Caramareno decedată la XXXXX, a fost constatat faptul acceptării succesiunii de către Miron Fomiciov rămasă după decesul lui Gleb Caramareno, care a decedat la XXXXX (f.d.131-134).

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut că după decesul Liliei Caramareno a rămas averea succesorală și anume apartamentul nr. 2 din str. Ștefan cel Mare 113 or. Cahul, care urma să fie înregistrat de Gleb Caramareno în termenii

și procedura prevăzute de lege, prin recunoașterea în calitate de moștenitor și înscrierea acestuia în Registrul bunurilor imobile.

Astfel instanța a constatat că la data întocmirii testamentului, Gleb Caramarencu nu a acceptat succesiunea rămasă după decesul mamei sale Lilia Caramarencu și anume 1/3 cotă-parte din imobil, precum și nu deținea dreptul de proprietate asupra 1/3 cotă-parte din imobil, care aparținea fratelui său, Roman Caramarencu.

Prin urmare, prima instanță a considerat testamentul parțial ilegal, deoarece Gleb Caramarencu era în drept să testeze doar 1/3 cotă-parte din imobil, care îi aparținea de drept, și nu întregul bunul imobil.

Cu referire la acțiune reconvențională, instanța de fond a constatat, că Gleb Caramarencu a acceptat succesiunea rămasă după decesul mamei sale, Lilia Caramarencu, prin intrarea în posesia patrimoniului succesoral și anume prin locuirea de facto în bunul imobil litigios. În consecință, instanța a stabilit faptul acceptării succesiunii de către Gleb Caramarencu după decesul mamei sale, iar Miron Fomiciov a acceptat succesiunea, după decesul lui Gleb Caramarencu.

Prin decizia din 20 septembrie 2018 a Curții de Apel Cahul, au fost admise apelurile depuse de Svetlana Gorea, reprezentată de către avocatul Dumitru Ignat și Miron Fomiciov, fiind casată hotărârea din 18 octombrie 2017 a Judecătoriei Cahul, sediul Central și emisă o nouă hotărâre, prin care a fost încetat procesul în privința cererii depuse Miron Fomiciov cu privire la constatarea acceptării succesiunii în temeiul art. 265 lit. a) Codul de procedură civilă, deoarece cauza nu urmează a fi judecată în procedură civilă. Totodată a fost respinsă acțiunea depusă de Svetlana Gorea ca fiind neîntemeiată.

În susținerea soluției pronunțate, Curtea de Apel Cahul a indicat că soluția primei instanțe este contradictorie, deoarece instanța a statuat că Gleb Caramarencu ar fi avut drept să testeze doar 1/3 cotă-parte din imobil, care îi aparținea cu drept de proprietate și totodată a constatat faptul că Gleb Caramarencu a acceptat succesiunea rămasă după decesul mamei sale Lilia Caramarencu.

Curtea de Apel Cahul a menționat că indicarea în testament a bunului imobil testat fără a identifica cota-parte testată nu constituie un temei de nulitate a testamentului, deoarece testatorul are libertatea de a testa atât bunuri deținute efectiv în proprietate, cât și bunuri pe care intenționează să le dobândească. În susținerea acestei rațiuni, Colegiul a evidențiat prevederile art. 1432 alin. (1) Cod civil, art. 1444 Cod civil, art. 1449 alin. (1) Cod civil.

Totodată instanța a indicat că masa succesorală și extinderea acesteia, chiar și în cazul moștenirii testamentare, se stabilește în cadrul procedurii succesorală de către notar, în dependență de probele administrate. Or, conform art.149 Cod civil, prin testament, testatorul dispune doar asupra bunurilor sale.

La fel instanța de apel a stabilit că defunctul Gleb Caramarencu deținea dreptul de proprietate asupra cotei-părți din bunul imobil rămas după decesul mamei sale, Lilia Caramarencu, întrucât la 31 martie 2014, a depus declarație de acceptare a succesiunii, iar ca rezultat a fost deschis dosar succesoral.

Cu privire la cererea depusă de Miron Fomiciov, Curtea de Apel Cahul a încetat procesul, deoarece faptul acceptării succesiunii de către Gleb Caramarenco după decesul mamei Lilia Caramarenco, și de către Miron Fomiciov după decesul lui Gleb Caramarenco nu necesită a fi constatat, deoarece declarația de acceptare a succesiunii depusă la notar confirmă acest fapt pe cale extrajudiciară, și își produce propriile efecte juridice, ce nu urmează a fi constatate în ordinea civilă pe cale judiciară conform art.281 alin.(2) lit. f) Codul de procedură civilă.

La 12 noiembrie 2018, Curtea de Apel Cahul a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei adoptate (f.d. 216).

La 17 decembrie 2018, Svetlana Gorea, reprezentată de către avocatul Dumitru Ignat prin intermediul oficiului poștal, a depus recurs împotriva deciziei din 20 septembrie 2018 a Curții de Apel Cahul, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi decizii cu privire la admiterea acțiunii depuse de ea și respingerea cererii depuse de Miron Fomiciov .

Recurenta Svetlana Gorea, reprezentată de către avocatul Dumitru Ignat, în motivarea recursului, a indicat că instanțele de judecată la adoptarea hotărârilor contestate, au aplicat și interpretat eronat normele dreptului material aplicabile raportului juridic litigios.

Recurenta a menționat că la examinarea cauzei, instanța de apel nu a luat în considerație faptul că ea este pensionară, inaptă de muncă și faptul că a depus la notar cerere cu privire la acceptarea succesiunii după decesul lui Gleb Caramarenco.

Totodată recurenta a specificat că Curtea de Apel Cahul nu a luat act de interesul legitim a lui Roman Caramarenco și fiului său Daniel Caramarenco.

La 14 ianuarie 2019, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție i-a comunicat cererea de recurs lui Miron Fomiciov, Roman Caramarenco, informându-i că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu a fost prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La data stabilită pentru examinarea cauzei, Miron Fomiciov și Roman Caramarenco nu a înaintat referință la cererea de recurs depusă de Svetlana Gorea, reprezentată de către avocatul Dumitru Ignat, prin care să-și exprime opinia referitor la recursul declarat.

Analizând admisibilitatea recursului, conform art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră inadmisibilă cererea de recurs formulată de Svetlana Gorea, reprezentată de către avocatul Dumitru Ignat, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

În procedura de filtru, instanța de recurs a reținut că decizia integrală a instanței de apel din 20 septembrie 2018 a fost expediată în adresa părților la 12 noiembrie 2018 (f. d. 216), însă conform recursului, Svetlana Gorea, reprezentată de către avocatul Dumitru Ignat a indicat că a recepționat decizia instanței de apel la 16 noiembrie 2018 (f.d. 220).

Astfel, în atare situație și pentru a nu admite o ingerință disproporțională în dreptul de acces liber la justiție, dar având în vedere data expedierii deciziei contestate (12 noiembrie 2018), instanța de judecată a constatat că recursul declarat de Svetlana Gorea, reprezentată de către avocatul Dumitru Ignat este depus în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În aceeași ordine de idei, materialele cauzei au confirmat faptul că recursul nu a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului-raportor și verificând încadrarea în dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă a temeiurilor invocate în recurs, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) CPC, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Temeiurile declarării recursului sunt enumerate exhaustiv în alineatele (2), (3) și (4) ale acestui articol.

Rațiunea acestor dispoziții legale fundamentează ideea potrivit căreia judecarea recursului exercitat conform Secțiunii II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În aceste condiții, trebuie observat caracterul extraordinar al aceste căi de atac, la care se poate recurge doar în cazurile excepționale enunțate de dispozițiile art. 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Din acest punct de vedere, completul Colegiului își propune să verifice esența și temeiurile recursului, precum și argumentele privind caracterul nelegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO).

Instanța subliniază că în materie civilă Convenția nu garantează un drept de recurs, dar că o eventuală procedură de examinare a admisibilității acestuia face incident articolul 6 (a se vedea, *inter alia*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, para. 24; *Akaki Tchaghiashvili v. Georgia*, 2 septembrie 2014, para. 34).

În plus, un stat care dispune de astfel de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de art. 6 alin. (1), în special de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi audiat. (a se vedea, *de exemplu*, *Erfar – Avef v. Grecia*, 27 martie 2014, para. 39 – 40; *Lebedinschi v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, para. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, întrucât însăși natura sa solicită o reglementare specială din partea statului, care beneficiază de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, para. 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, para. 64).

În același timp, în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a precizat că interpretarea normelor de procedură reprezintă o chestiune de drept intern și ține, în principiu, de competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (*a se vedea*, de exemplu, *Kukkonen v. Finlanda (nr. 2)*, ibidem, para. 25; *Vučković și alții v. Serbia (excepții preliminare)*, 25 martie 2014, para. 80; *Miessen v. Belgia*, ibidem, para. 70).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În același context, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă urmăresc protejarea interesului părții, precum și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și a bunei-administrații a justiției (*a se vedea*, *mutatis mutandis*, *Beniamin Nersesyan v. Armenia*, 19 ianuarie 2010, para. 22; *Erfar – Avef*, ibidem, para. 41, *Marc Brauer*, ibidem, para. 35; *Miessen*, ibidem, para. 67; *Trevisanato v. Italia*, 16 decembrie 2016, para. 36 - 37).

În speță, instanța constată că cererea de recurs declarată de către Svetlana Gorea, reprezentată de către avocatul Dumitru Ignat este formulată în baza art. 432 alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă, așa cum prevede art. 437 alin. (2), lit. f) din Codul de Procedură Civilă.

Completul judiciar notează că-i revine obligația de a verifica dacă argumentele recurenteii întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibil cererea acestuia, inclusiv dacă normele de drept invocate în favoarea punctului său de vedere sunt incidente la soluționarea fondului cauzei. Cu toate acestea, trebuie subliniat că din succesiunea actelor dosarului reiese că recurenta a reluat criticile formulate în faza procesuală anterioară și asupra cărora instanța de apel deja s-a pronunțat.

Prin urmare, Colegiul constată că încălcările invocate, exprimate sub forma unor enunțuri generale, fără a fi aprofundate, nu permit încadrarea lor în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă. Deci, în mod evident, lipsește o formulare suficientă și adecvată în ceea ce privește chestiunea de drept pusă în discuție pentru a identifica esența și temeiul cererii de recurs, impuse de art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea, *inter alia*, *Helle v. Finlanda*, 19 decembrie 1997, para. 55; *Latourniere v. Franța*, 10 decembrie 2002, para. 2; *Hansen v. Norvegia*, 2 octombrie 2014, para. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, art. 6 alin. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs, ca fiind „lipsit de șanse de succes” (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), *ibidem*, para. 24; *Beniamin Nersesyan*, *ibidem*, para. 23 – 24; *Akaki Tchaghiashvili*, *ibidem*, para. 34 sau *Papaioannou v. Grecia*, 2 iunie 2016, para. 45).

Mai mult, instanța observă că recurenta Svetlana Gorea, reprezentată de către avocatul Dumitru Ignat a formulat prezenta cerere după ce a avut posibilitatea de a fi audiată de o instanță de fond și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Levages Prestations Services v. Franța*, 23 octombrie 1996, para. 48; *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia*, 27 septembrie 2011, para. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, *ibidem*, para. 34).

În sfârșit, în limitele impuse de art. 439 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța conchide că recursul dedus judecătii nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, adică nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, care ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicări eronate din partea instanței judecătorești ierarhic inferioară a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Din aceste raționamente, completul Colegiului constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, fiind respectat, în viziunea instanței, raportul rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit.

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite supra, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursul declarat de către Svetlana Gorea, reprezentată de către avocatul Dumitru Ignat nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Svetlana Gorea, reprezentată de către avocatul Dumitru Ignat se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Maria Gervas

Nina Vascan